

Eveliina Tolvanen

KOMPLEXA NOMINALFRASER I FINLANDSSVENSKA MYNDIGHETS- TEXTER

Nominal groups in Finland-Swedish institutional texts

The main focus of this study is Finland-Swedish institutional texts, more precisely texts about pensions published in Swedish in Finland. The aim of the study is to compare Finland-Swedish texts with corresponding texts published in Swedish in Sweden and in Finnish in Finland. My goal is to discuss whether differences between the studied Finland-Swedish and Swedish texts can be explained through the Finnish language having influenced the Finland-Swedish texts. The analyzed texts have been published by Kela, the social security institution in Finland, and Pensionsmyndigheten, the Swedish Pensions Agency, in the year 2012.

Typologically, there is a tendency in the Finnish language to use nominal structures, e.g. nominalizations, whereas verbal structures, e.g. dependent clauses, are more prevalent in Swedish (Sundman 1993). The question is therefore whether the analyzed Finland-Swedish texts tend to favor nominal or verbal structures. The theoretical framework for the study consists of systemic-functional linguistics (SFL) and specifically the concept of *ideational grammatical metaphor* (Halliday & Matthiessen 2004:636–639). The results of the study show that the Finland-Swedish texts favor nominal structures and grammatical metaphors more often than the corresponding Swedish texts in Sweden. It is therefore possible to conclude that the Finland-Swedish texts are, at least to some extent, influenced by Finnish. It is, however, also possible that the similarities between the studied Finland-Swedish and Finnish texts can be explained by the fact that they have been produced in the same context.

Key words: Finland-Swedish, institutional communication, comparative analysis, SFL

1. Inledning och syfte

Den ideologiska utgångspunkten för finlandssvensk språkvård är att svenskan i Finland inte får fjärma sig från normerna för svenskan i Sverige (af Hällström-Reijonen 2012:69–70). I finlandssvenskan finns det emellertid särdrag som delvis beror på långvarig påverkan från finskan, delvis på samhällsutvecklingen i Finland (Tandefelt 1995:41–42). Detta gäller olika former av finlandssvenskt språkbruk, inklusive myndighetstexter. Finlandssvenska myndighetstexter har till exempel karaktäriserats som mer formella än motsvarande sverigesvenska texter (Hanell 2011:61–66) och abstrakta på grund av användning av passiv och verbalsubstantiv (Reuter 2011, SLAF 2010:72–73). Finlandssvenska myndighetstexter är också mycket ofta

översatta från finska (Lassus 2010a:27). I denna artikel undersöker jag om finlandssvenska myndighetstexter uppvisar en starkare tendens till nominala strukturer än sverigesvenska myndighetstexter (se Tolvanen 2010). Jag diskuterar därtill om denna tendens i finlandssvenska texter kan förklaras med påverkan från finskan, där nominala strukturer ofta används i sådana fall där svenskan föredrar verbala strukturer (Sundman 1993).

Materialet för undersökningen består av finlandssvenska myndighetstexter om pensioner utgivna av Folkpensionsanstalten i Finland och liknande texter utgivna på svenska av Pensionsmyndigheten i Sverige. Därtill jämförs de finlandssvenska texterna med motsvarande texter utgivna av Folkpensionsanstalten på finska. Jag fokuserar nominala strukturer i de undersökta texterna genom att analysera *komplexa nominalfraser*, d.v.s. nominalfraser med fler än ett substantiv. Därtill diskuterar jag hur förekomsten av nominala strukturer i de undersökta textgrupperna kan belysas med hjälp av det systemisk-funktionella begreppet *grammatisk metafor* (se t.ex. Halliday & Matthiessen 2004:636–639, Magnusson 2010:220–221, Hiidenmaa 2000:57). Med grammatisk metafor är det möjligt att uttrycka betydelser med en annan grammatisk kategori än den vanliga (Halliday 1998:192). Ett exempel på detta är att en betydelse som vanligen uttrycks med ett verb (t.ex. *att skriva*) uttrycks i stället med ett substantiv (t.ex. *skrivande*).

Syftet med artikeln är att analysera förekomsten av tre typer av komplexa nominalfraser i de undersökta finlandssvenska och sverigesvenska texterna: nominalfraser med genitivattribut, nominalfraser med prepositionsattribut och nominalfraser med samordning. Forskningsfrågorna är följande. Vilka skillnader finns det i antalet och typen av komplexa nominalfraser mellan de finlandssvenska och sverigesvenska texterna? Förekommer det flera grammatiska metaforer i de komplexa nominalgrupperna i de finlandssvenska texterna? Kan skillnaderna mellan de finlandssvenska och sverigesvenska texterna förklaras med att de finlandssvenska texterna har påverkats av finskans tendens till nominala strukturer?

Uppställningen i artikeln är följande. I de två följande avsnitten beskriver jag bakgrunden för undersökningen, d.v.s. diskuterar finlandssvenska myndighetstexter och strukturella skillnader mellan svenska och finska. Därefter redogör jag för den teoretiska referensramen i avsnitt 4 och 5 samt presenterar materialet för undersökningen i avsnitt 6. I avsnitt 7 och 8 presenterar jag resultaten från den empiriska undersökningen och i avsnitt 9 sammanfattar och diskuterar jag resultaten.

2. Finlandssvenska myndighetstexter

Det finns stilistiska, lexikala, textuella och syntaktiska särdrag i finlandssvenska myndighetstexter som skiljer dem från motsvarande sverigesvenska texter. Som ovan konstaterats har finlandssvenska texter ur ett sverigesvenskt perspektiv karaktäriserats bland annat som stilistiskt mer formella än motsvarande sverigesvenska texter (Hanell 2011:61–66). Drag som är typiska för finlandssvenska myndighetstexter men som språkvården avråder från är bland annat s.k. verbalsubstantiv och en överflödigt användning av passiv som kan kännas onaturlig på svenska (Sommar Dahl 2012:29–31, SLAF 2010:72–73, Reuter 2011). Språkvården rekommenderar till exempel att man i stället för passiva satser som *Frågan har utretts* skriver aktiva satser som *Styrelsen har utrett frågan* (Sommar Dahl 2012:30). Finlandismer, d.v.s. ”ord och uttryck som inte förekommer i sverigesvenskan eller som i Sverige används mer sällan eller i en annan betydelse”, förekommer i viss mån i finlandssvenska myndighetstexter trots att de i princip ska undvikas (SLAF 2010:50–51). Fullt accepterade är dock s.k. obligatoriska finlandismer, d.v.s. ”ord och uttryck som är etablerade genom lagstiftning eller andra auktoriserade beslut” (af Hällström-Reijonen 2012:83), till exempel *fisv. ministerium*, *svsv. departement* (Reuter 2006:15).

Vidare finns det skillnader mellan finlandssvenska och sverigesvenska myndighetstexter i bland annat hur avsändaren och mottagaren synliggörs i texterna (Lassus 2010a:182–184, Tolvanen 2012) samt vilka roller de har och vilka processer de är deltagare i (Lassus 2010a:147–148, 184–186). Jag har i en pilotstudie kunnat konstatera att en finlandssvensk myndighetsbroschyr hade en betydligt högre nominalkvot, d.v.s. fler substantiv, och en enklare satsstruktur, d.v.s. färre finita verb och underordnade satser, än en motsvarande sverigesvensk broschyr (Tolvanen 2010:53–54, 105). I denna studie fokuserar jag därför på nominala strukturer i texterna och utgår från antagandet att de undersökta finlandssvenska texterna uppvisar fler nominala strukturer än de sverigesvenska texterna.

Även de kontexter som finlandssvenska och sverigesvenska myndighetstexter skrivs och läses i skiljer sig från varandra. I lagstiftningen är finska och svenska jämställda som Finlands nationalspråk (Finlands grundlag 11.6.1999/731), men finlandssvenskarna utgör en klar minoritet av Finlands befolkning (Finnäs 2010:7). I Sverige är svenska både majoritetens språk och landets huvudspråk enligt lagstiftningen (*Mål i mun* 2002:45–46, Språklag 2009:600). I Sverige har man också satsat mycket på klarspråk, d.v.s. ett klart och begripligt myndighetsspråk (Nyström, Söderlundh & Sörlin 2012:17–19). Även om man satsat på myndighetsspråkvård också i Finland har det offentliga språket i Finland inte informaliserats eller intimiserats på

samma sätt som i Sverige (Landqvist 2000:50, Lassus 2010a:50; jfr Mårtensson 1988:123–127). De svensktalande i Finland verkar därtill använda sig av kommunikativa mönster som skiljer sig från motsvarande mönster i Sverige (Saari 1995, Norrby et al. 2012:53–58). Exempelvis tilltal med ordet *ni* upplevs som artig i Finland, medan det är mer markerat i Sverige (Norrby, Nilsson & Nyblom 2007:26–28). Slutligen finns det kulturella skillnader mellan Finland och Sverige till exempel i fråga om hur man förhåller sig till demokrati och auktoriteter. Svenskar verkar bland annat vara mer kritiska till auktoriteter och uppskatta demokrati mer än finländare. (Pettersson & Nurmela 2007:6–7.)

Finlandssvenska myndighetstexter kan påverkas av finskan dels genom att finlandssvenskan länge har stått i språkkontakt med finska (Tandefelt 1995:41–42, Martola 2007:295), dels genom att finlandssvenska offentliga texter mycket ofta är översatta från motsvarande finska texter (Lassus 2010a:27). Översatta texter tenderar generellt att uppvisa likheter med källtexter (Vehmas-Lehto 2011:29–30). Finlandssvenska texter kan därför påverkas av finskan även vid översättningen, vilket motarbetas av språkvården (se t.ex. Reuter 2006:7–8, Sommardahl 2012:87). Vehmas-Lehto (2011) har emellertid konstaterat att särskilt kvantitativa egenskaper hos översatta texter, till exempel fördelningen mellan de olika ordklasserna, ofta uppvisar likheter med kvantitativa egenskaper hos källtexterna, vilket antagligen beror på att sådana egenskaper, till exempel frekvensen av en viss ordklass, är svåra att lägga märke till. Påverkan från finskan är emellertid inte den enda möjliga förklaringen till skillnader mellan finlandssvenska och sverigesvenska myndighetstexter: som ovan konstateras skrivs och läses de i två olika kontexter. Kontextens roll diskuteras närmare i avsnitt 4.

Det finlandssvenska materialet i denna undersökning består av texter som är översatta från finska (se avsnitt 6 för en närmare beskrivning av materialet). Syftet med artikeln är emellertid inte att fokusera översättningsprocessen eller granska översättningarnas kvalitet, utan att diskutera i vilken mån skillnaderna mellan de finlandssvenska och sverigesvenska texterna kan förklaras med finskans inverkan på de finlandssvenska texterna. I följande avsnitt diskuterar jag de skillnader mellan svenska och finska som är centrala för min undersökning.

3. Skillnader mellan nominalfraser i svenska och finska

I denna artikel fokuserar jag på sådana egenskaper hos nominalfraser i svenska och finska som potentiellt kan leda till finskpåverkade strukturer i

finlandssvenska texter. För en mer omfattande beskrivning av finskans struktur på svenska, se till exempel Karlsson (2009).

Som Sundman (1993:187) har konstaterat uppvisar finskan en tendens till nominala strukturer, till exempel genitivattribut och verbalsubstantiv, då man i svenskan använder verbala strukturer, till exempel infinitivfraser eller bisatser. Den ovannämnda skillnaden mellan språken illustreras i exempel 1 och 2. Jag ger en glossning för de finska nominalfraser som diskuteras.

- (1) fi. *Tehtaan kunnostaminen maksaa 600 miljoonaa markkaa.*
(fabriken-GEN reparerande; genitivattribut + verbalsubstantiv)
sv. Det kostar 600 miljoner mark att reparaera fabriken. (infinitivfras)

- (2) fi. *Tämä johtuu poliittisen strategian puuttumisesta.*
(politisk-GEN strategi-GEN saknande-ELA¹; genitivattribut + verbalsubstantiv)
sv. Detta beror på att en politisk strategi saknas. (bisats)
(Sundman 1993:177, 179.)

Såsom det framgår av exempel 2 kan finska verbalsubstantiv i många fall översättas med hela satser i svenska (Sommardahl 2012:87). Att svenskan generellt har en tendens att uttrycka betydelser med satser i stället för verbalsubstantiv har noterats även av Nordrum (2007:219) som jämfört svenska med engelska.

En annan central typologisk skillnad mellan svenska och finska gäller vilka typer av bestämningar som är vanliga i nominalfraser. Framförställda genitivattribut (t.ex. fi. *tehtaan fabriken-GEN* i exempel 1 ovan) är vanliga i finska och kan uttrycka flera olika semantiska relationer, medan genitivattribut med s-genitiv i svenska uttrycker endast en del av dessa relationer (Pitkänen 1983:70–71). Ett exempel på detta är nominalfraser med genitivattribut som betecknas som *subjektiv* respektive *objektiv genitiv*. Vid subjektiv genitiv uttrycker huvudordet en handling och genitivattributet den som utför handlingen, d.v.s. subjektet, till exempel *professorns föreläsning* 'professorn föreläser' (SAG 3:14 § 13, Reuter 2006:28). Vid objektiv genitiv uttrycker genitivattributet däremot föremålet för handlingen, till exempel *bokens författande* 'någon författar boken' (SAG 3:14 § 13, Reuter 2006:28).

Enligt SAG (3:14 § 13) är subjektiv genitiv möjlig i svenska, medan objektiv genitiv är en formell struktur som är möjlig i endast ett fåtal fall. Objektiv genitiv förekommer emellertid i finlandssvenska texter, vilket antagligen beror på att både subjektiv och objektiv genitiv är möjliga i finska, till exempel *lääkäriin tutkimus* (läkare-GEN undersökning) 'läkarens undersökning' respektive *työttömyyden pelko* (arbetslöshet-GEN rädsla) 'rädsla för arbetslöshet' (Reuter 2006:27–30, VISK § 575, 576). Den finlandssvenska

¹ Kasusformen elativ.

språkvården avråder både från att översätta finska genitivattribut med genitivattribut i svenska och i de flesta fall från bruket av objektiv genitiv (se t.ex. SLAF 2010:97–101). Finska genitivattribut motsvaras ofta av prepositionsfraser eller andra efterställda bestämningar i svenska (Sundman 1993:180–181), till exempel fi. *eläkkeiden tarkistus* (pension-PL-GEN justering), sv. *justering av pensionerna* (Reuter 2006:29). Skillnaden blir tydlig exempelvis i Puskalas (2010:156, 164) studie om hur finska genitivfraser i myndighetstexter översätts till svenska: 53 procent av de undersökta finska genitivfraserna motsvaras av prepositionsattribut i svenska och endast 16 procent av s-genitiv.

De ovannämnda olikheterna leder dels till att nominalfraser kan användas oftare i texter på finska än i texter på svenska, dels till att olika typer av bestämningar är vanliga i nominalfraser i svenska och finska. I följande avsnitt presenterar jag den teoretiska referensramen för studien.

4. Systemisk-funktionell syn på språket

Den teoretiska utgångspunkten för denna artikel är den systemisk-funktionella lingvistikens (SFL) syn på språket. Språket ses inom SFL som ett redskap för att skapa och förmedla betydelse när människor kommunicerar med varandra (Halliday & Matthiessen 2004:29–31, Holmberg & Karlsson 2006:17–18). Enligt den systemisk-funktionella språkmodellen är språket uppdelat i s.k. *strata* eller *skikt*: *situationskontexten*, *betydelsen* och *lexikogrammatiken*² (Holmberg & Karlsson 2006:18–19, Magnusson 2011:32). Situationskontexten består av den *verksamhet* som kommunikationen är en del av, den *relation* som råder mellan dem som deltar i kommunikationen samt det *kommunikationssätt* som används. (Holmberg & Karlsson 2006:19.) Situationskontexten är därtill förankrad i en större, kulturell kontext (Magnusson 2011:34). Kontexten sätter ramar för vilken betydelse som uttrycks, och denna betydelse uttrycks i sin tur med lexikogrammatiken, d.v.s. med ord och kombinationer av ord (Holmberg & Karlsson 2006:20). Lexikogrammatiska val i texter realiserar med andra ord den aktuella kontexten.

De texter som jag undersöker är förankrade i en liknande situationskontext, där verksamheten är att informera om pensioner. Gemensamt för de undersökta texterna är vidare att relationen mellan kommunikationsparterna är asymmetrisk i och med att den som ger ut texten är en offentlig institution

² Språkmodellen omfattar även ett fjärde stratum/skikt, *de fysiska uttrycken*, som består av språkliga ljud och skrivna tecken samt till exempel intonation (Holmberg & Karlsson 2006:20). Detta stratum är emellertid inte relevant för studien och behandlas därför inte här.

och den som läser den oftast en lekman, samt att kommunikationen sker via skriven text. Vad gäller kulturkontexten är texterna förankrade i två olika kontexter, Finland och Sverige. Såsom jag i avsnitt 2 konstaterade uppvisar finlandssvenska och sverigesvenska myndighetstexter delvis olika lexikogrammatiska drag. I den empiriska analysen belyser jag denna variation och diskuterar om en del av den kan förklaras med påverkan från finskan.

I följande avsnitt presenterar jag de systemisk-funktionella termerna som används i studien. I analysen använder jag i viss mån traditionella grammatiska termer (t.ex. genitivattribut) och funktionella termer vid sidan av varandra. I enlighet med Holmberg & Karlsson (2006) använder jag emellertid de funktionella termerna *nominalgrupp* och *verbgrupp* i stället för de traditionella termerna *nominalfras* och *verbfras*³.

5. Inkongruens mellan semantik och lexikogrammatik

Språket uttrycker våra uppfattningar om verkligheten som *figurer* och *sekvenser* (Halliday 1998:190). En figur är en semantisk kategori som uttrycker en händelse i världen. Den består av *element*: en *process*, en eller flera *deltagare*, d.v.s. entiteter som deltar i processen, samt eventuella *omständigheter* som anger hur, var och när processen äger rum. (Halliday & Matthiessen 2004:175, Holmberg & Karlsson 2006:73–74.) En sekvens är däremot en semantisk kategori som beskriver två eller flera figurer i rad (Halliday 1998:190).

Inom SFL ses lexikogrammatiken som semantiskt motiverad: varje semantisk kategori har en naturlig lexikogrammatisk realisering. Figurer uttrycks normalt med sats och sekvenser med satskomplex. De olika elementen uttrycks normalt med olika typer av grupper/fraser: processer uttrycks av verbgrupper, entiteter av nominalgrupper och omständigheter av exempelvis prepositionsfraser. Relationen mellan den semantiska kategorin och den lexikogrammatiska realiseringen är då *kongruent*. (Halliday 1998:190, Halliday & Matthiessen 2004:640.) Med *inkongruens* avses däremot att en betydelse uttrycks med en annan lexikogrammatisk kategori än den typiska, exempelvis att en processbetydelse (t.ex. *att skriva*) uttrycks med en nominalgrupp (t.ex. *skrivande*). Dessa inkongruenta realiseringar av

³ Den traditionella termen *nominalfras* och den funktionella termen *nominalgrupp* avviker inte mycket ifrån varandra. Termen *verbgrupp* har däremot en delvis annan betydelse än *verbfras*. Enligt SAG (3:16 § 2) omfattar *verbfrasen* även bestämningar till verbet, till exempel objekt. Inom SFL avser *verbgrupp* "the expansion of a verb" (Halliday & Matthiessen 2004:335), d.v.s. endast huvud verbet och eventuella modala eller temporala hjälpverb, till exempel *har bokat* i satsen *Jag har bokat 7 biljetter [...]* (Holmberg & Karlsson 2006:23–24).

semantiska kategorier kallas inom SFL *grammatiska metaforer*.⁴ (Halliday 1998:189–191.) Nominalisering är enligt Halliday & Matthiessen (2004:656) det mest centrala verktyget för att skapa grammatiska metaforer. Eftersom jag är intresserad av nominala strukturer fokuserar jag i denna artikel endast på grammatiska metaforer som är *nominaliseringar*, närmare bestämt nominaliseringar av processbetydelser, till exempel *skrivande*. I många fall sammanfaller termen nominalisering även med beteckningen verbalsubstantiv (jfr Reuter 2006:49).

I grammatiska metaforer uttrycks en semantisk kategori med en lexikogrammatisk kategori som inte är den typiska. Grammatiska metaforer innebär sålunda en spänning mellan semantik och lexikogrammatisk realisering. (Halliday 1998:192, Magnusson 2011:37.) I nominaliseringar får processbetydelser en ny dimension av betydelse, d.v.s. egenskaper som är typiska för varelser och ting: de kan verka och agera med andra (Halliday & Matthiessen 2004:657, Magnusson 2011:57). Grammatiska metaforer innebär därtill *nivåväxling* (eng. *rank shift*), vilket betyder att en semantisk kategori realiseras på en lägre språklig nivå än normalt (Halliday 1998:192, Magnusson 2011:39). Detta illustreras i exempel 3–4.

(3) *Hästarna gnäggade* så alla grannarna hörde.

(4) Alla grannarna hörde *hästarnas gnäggande*. (Magnusson 2011:39).

Figuren 'hästarna gnäggar' uttrycks kongruent med en sats i exempel 3 (*hästarna gnäggade*), men inkongruent inom en nominalgrupp i exempel 4 (*hästarnas gnäggande*). Den grammatiska metaforen innebär också att det tvådelade satskomplexet i exempel 3 blir en enkel sats i exempel 4. Den nivåväxling som grammatiska metaforer medför leder således till en hög lexikal täthet där figurer uttrycks inom grupper, medan den grammatiska strukturen ofta är enkel. (Halliday & Matthiessen 2004:640, Magnusson 2011:38–40.)

När en figur uttrycks inkongruent kan en del av det semantiska innehållet bli implicit (Halliday 1998:226). I nominaliseringar är det till exempel möjligt att utelämna aktörerna, de deltagare som är med i processen. Nominaliseringar kan således bidra till att en text blir mer abstrakt och vag. (Halliday & Matthiessen 2004:650, Magnusson 2011:55–57, Edling 2006:53.) På grund av detta är nominaliseringar besläktade med passiv (Holmberg & Karlsson 2006:171). När man använder grammatiska metaforer kan det vara

⁴ Den typ av grammatisk metafor som behandlas i denna artikel är *ideationell grammatisk metafor* (Halliday & Matthiessen 2004:638). Det finns även andra typer av grammatiska metaforer, till exempel interpersonella metaforer (se t.ex. Halliday & Matthiessen 2004:626–634, Edling 2006:50, Hiidenmaa 2000:57).

svårt för den som inte är insatt i ämnet att konstruera den kongruenta betydelsen, vad som sker och vem som står för vilken handling (jfr Halliday 1998:226–227). Interpersonellt kan grammatiska metaforer således ge en text auktoritet och prestige (Halliday & Matthiessen 2004:657, Edling 2006:53–54). Detta förklaras av Halliday och Matthiessen på följande sätt:

The writer presumably knows exactly what it means; but the reader may not, and so this kind of highly metaphorical discourse tends to mark off the expert from those who are uninitiated. (Halliday & Matthiessen 2004:657.)

Grammatiska metaforer är vanliga och centrala i specialiserade diskurser, till exempel vetenskaplig diskurs (Halliday 1998). De utgör en resurs i språket, och är således inte negativa i sig (Halliday & Matthiessen 2004:658). De skapar emellertid betydelser som är mindre vardagliga (Halliday & Matthiessen 2004:646). Myndighetstexter som är riktade till allmänheten skrivs av experter, men de som läser texterna är inte nödvändigtvis insatta i det som texterna handlar om. Myndighetstexter uppvisar typiskt drag som kan anknytas till grammatiska metaforer, exempelvis verbalsubstantiv och passiv (se t.ex. Holmberg & Karlsson 2006:164, Reuter 2006:49, 2011). Numera rekommenderar emellertid både den sverigesvenska och den finlandssvenska språkvården att man i myndighetstexter använder aktiva satser som uttrycker vem som står bakom handlingen samt att man uttrycker samband mellan meningar med hjälp av bindeord som *därför att* (*Klarspråk lönar sig* 2006:7–8, Sommardahl 2012:29–30). Sådana rekommendationer innebär en medveten strävan mot mer kongruent språkbruk i myndighetstexter. I samhällen som Finland och Sverige där man anser att det är viktigt att medborgarna förstår sina rättigheter och skyldigheter kan inkongruenta myndighetstexter till och med utgöra ett hinder för demokratin (se Holmberg & Karlsson 2006:164, *Klarspråk lönar sig* 2006:9).

Det förekommer emellertid språkspecifika skillnader i hur man använder grammatiska metaforer (Edling 2006:52, Magnusson 2011:44). Som Nordrum (2007:219) har visat tenderar svenskan att uttrycka betydelser med satser, d.v.s. på ett kongruent sätt, medan engelskan använder fler nominaliseringar. Finskan tenderar som ovan konstaterats att använda verbalsubstantiv, som ofta är grammatiska metaforer, i fall där svenskan föredrar verbala uttryck. Verbalsubstantiv har varit frekventa och förekommer fortfarande i finlandssvenska myndighetstexter (SLAF 2010:72–73). Det är således möjligt att det på grund av påverkan från finskan finns fler nominaliseringar i de finlandssvenska texterna än i det sverigesvenska materialet.

I de följande avsnitten presenterar jag min empiriska analys. Analysen inleds med en beskrivning av det empiriska materialet. Därefter fortsätter jag med en närmare analys av komplexa nominalgrupper i de finlandssvenska

och sverigesvenska materialen. Fokus ligger genomgående på det finlandssvenska materialet och de sverigesvenska texterna används huvudsakligen som jämförelsematerial. Analysen kompletteras därtill med jämförelser med motsvarande finska texter. Sist diskuterar jag de undersökta strukturerna med fokus på de grammatiska metaforer som förekommer i dem. I det närmast följande avsnittet presenterar jag materialet för undersökningen.

6. Material

Materialet som jag analyserar i denna artikel omfattar följande tre grupper av texter:

- 1) texter utgivna på svenska i Finland = finlandssvenska texter (förkortas fisv.)
- 2) texter utgivna på finska i Finland = finska texter (fi.)
- 3) texter utgivna på svenska i Sverige = sverigesvenska texter (svsv.)

De finlandssvenska och finska texterna är utgivna av Folkpensionsanstalten (FPA) i Finland och de sverigesvenska texterna av Pensionsmyndigheten (PM) i Sverige. Texterna har samma funktion: de är informerande och instruerande webbtexter om pensionsfrågor. De beskriver bland annat pensionsystemen i Finland respektive Sverige, hur man ansöker om pension och vilka faktorer som påverkar hur mycket pension man kan få. Texterna har samlats in år 2012 på myndigheternas webbplatser.

Som ovan framgått skiljer de undersökta textgrupperna sig från varandra vad gäller produktionssättet. De undersökta finlandssvenska texterna är översatta från finska originaltexter (FPA 2013). De sverigesvenska texterna är däremot originaltexter producerade vid PM (PM 2013). Produktionsprocesserna bakom texterna är sålunda inte desamma. Ur textbrukarnas perspektiv är produktionssättet emellertid mindre relevant (Lassus 2010b). Eftersom de flesta finlandssvenska myndighetstexter är översättningar (Lassus 2010:27), representerar det finlandssvenska materialet för undersökningen sådana myndighetstexter som verkliga finlandssvenska läsare möter i sin vardag.

För denna undersökning har jag valt ett slumpmässigt urval av texter ur det finlandssvenska och sverigesvenska material som jag samlat in för mitt avhandlingsprojekt som denna artikel utgör en del av. För en närmare presentation av hela materialet se Tolvanen (2013). Analysen omfattar webbtexternas rubriker, mellanrubriker och brödtexter. Andra textelement i webbtexterna, exempelvis menyer, lämnas utanför analysen. Grundläggande kvan-

titativa uppgifter om det undersökta materialet presenteras i tabell 1. Eftersom materialet inte är morfologiskt annoterat har de kvantitativa uppgifterna om materialet tagits fram manuellt. En mening avser här en grafisk enhet och en sats en grammatisk enhet (se Halliday & Matthiessen 2004:8). Antalet satser har beräknats utifrån antalet finita verb i materialet. Rubriker och mellanrubriker i materialet har kategoriserats som självständiga meningar.

Tabell 1. Kvantitativa uppgifter om de undersökta delmaterialen

	Fisv. texter		Svsv. texter	
	Antal	Per 100 ord	Antal	Per 100 ord
Texter	42	–	24	–
Genomsnittlig textlängd (ord)	205,2	–	356,4	–
Ord	8038	–	8008	–
Meningar	592	7,4	642	8,0
Genomsnittlig meningslängd (ord)	13,6	–	12,5	–
Satser	1048	13,0	1118	14,0
– Satser i aktiv	812	10,1	894	11,2
– Satser i passiv	179	2,2	159	2,0
– Satser i imperativ	57	0,7	65	0,8
Substantiv	2636	32,8	2125	26,5
Substantiv per mening	4,5	–	3,3	–
Substantiv per sats	2,5	–	1,9	–

Som det framgår av tabell 1 är de undersökta finlandssvenska och sverigesvenska texterna mycket lika varandra i flera avseenden. Skillnaden i frekvensen för substantiv är emellertid framträdande och statistiskt signifikant⁵. De finlandssvenska texterna innehåller i genomsnitt ett substantiv mer per mening i jämförelse med de sverigesvenska texterna. Den kvantitativa analysen bekräftar således mitt antagande om att de finlandssvenska texterna är mer nominala än de sverigesvenska texterna. I analysen nedan diskuterar jag vad det större antalet substantiv i de finlandssvenska texterna kan bero på. Jag gör detta genom att fokusera på tre typer av komplexa nominalgrupper: nominalgrupper med genitivattribut, prepositionsattribut och samordning.

⁵ $\chi^2=75,29$, $df=1$, $p=0,000$.

7. Analys av komplexa nominalgrupper

Komplexa nominalgrupper har valts som forskningsobjekt av följande skäl. Nominalgrupper fungerar normalt som deltagare i processer, och antalet möjliga deltagare beror på den aktuella processen (Halliday & Matthiessen 2004:175–177). Detta innebär att antalet deltagare i princip är beroende av antalet processer. I det finlandssvenska materialet förekommer det färre sats-er, som kongruent realiserar figurer med processer och deltagare, men antalet substantiv är betydligt högre än i de sverigesvenska texterna. Jag undersöker således om den högre andelen av substantiv kan förklaras med att en del av substantiven i de finlandssvenska texterna inte fungerar som deltagare i processer, utan ingår i andra nominalgrupper. Jag analyserar därför nominalgrupper som innehåller minst två substantiv, d.v.s. komplexa nominalgrupper. Med hänsyn till grammatiska metaforer är komplexa nominalgrupper intressanta eftersom de potentiellt kan skapa betydelse på ett inkongruent sätt: de kan uttrycka en nominaliserad process och en eller flera deltagare som deltar i processen, till exempel svsv. *Pensionsmyndig-hetens beslut* 'Pensionsmyndigheten beslutar'. Jag fokuserar därtill på de tre mest frekventa typerna av komplexa nominalgrupper. Dessa är nominal-grupper med genitiv- respektive prepositionsattribut och nominalgrupper med samordning. Tabell 2 redogör för förekomsten av de analyserade nominalgrupperna i materialet.

Tabell 2. De analyserade nominalgrupperna i materialet

Typ av nominalgrupp	Fisv. texter		Svsv. texter	
	Antal	Per 100 ord	Antal	Per 100 ord
Nominalgrupper med genitivattribut	76	0,9	58	0,7
Nominalgrupper med prepositionsattribut	347	4,3	232	2,9
Nominalgrupper med samordning	236	2,9	119	1,5

Som det framgår av tabell 2 är komplexa nominalgrupper vanligare i de finlandssvenska texterna. Det bör emellertid noteras att de undersökta strukturerna kan överlappa varandra. Detta illustreras med exempel 5 där nominalgrupperna markeras med hakparentes.

- (5) fisv. [[Eventuella förändringar i dina personuppgifter] samt ändrat kontonummer] kan du anmäla via e-tjänsten.

I exempel 5 ingår det en nominalgrupp med prepositionsattribut (*eventuella förändringar i dina personuppgifter*) i en längre nominalgrupp med samordning.

I avsnitt 7.1 inleder jag analysen med att diskutera nominalgrupper med genitivattribut i materialet. Efter det diskuterar jag nominalgrupper med prepositionsattribut i avsnitt 7.2 och nominalgrupper med samordning i avsnitt 7.3. För att diskutera eventuell påverkan från finskan gör jag i avsnitt 7.1–7.3 ett stickprov där jag jämför de finlandssvenska nominalgrupperna med motsvarande strukturer i de finska texterna. Stickprovet omfattar vart tredje belägg på de undersökta finlandssvenska nominalgrupperna. I det sista analysavsnittet diskuterar jag de undersökta strukturerna med fokus på de nominaliseringar som förekommer i dem. Jag undersöker därtill om det förekommer liknande nominaliseringar i de finlandssvenska och finska texterna.

7.1 Nominalgrupper med genitivattribut

Med nominalgrupper med genitivattribut avses här nominalgrupper som har ett substantiv som både huvudord och framförställt genitivattribut, till exempel fisv. *bostadsbidragets belopp* (fi. *asumistuen määrä*⁶, bostadsbidrag-GEN belopp), svsv. *årets inkomstdeklaration*. Med genitiv avses endast kasusformen genitiv i svenska (som normalt bildas med suffixet *-s*, se SAG 2:2 § 76). Som jag i avsnitt 3 konstaterade är framförställda genitivattribut vanliga i finska eftersom de kan uttrycka ett flertal olika semantiska relationer (VISK § 1232). Eftersom *s*-genitiv i svenska kan uttrycka endast en del av dessa betydelserektioner (Pitkänen 1983:70–71) avråder den finlandssvenska språkvården från att direkt översätta finska genitivattribut med genitivattribut i finlandssvenska texter (SLAF 2010:97, Reuter 2006:27–33).

Enligt SAG (3:14 § 10) uttrycker genitivattribut och andra possessiva attribut i svenska ”en relation mellan det som attributet betecknar och det som betecknas med hela nominalfrasen (och särskilt dess huvudord)”. Om huvudordet är ett s.k. verbalsubstantiv (*nomen actionis*) betecknar genitivattributet i regel satsens subjekt (SAG 3:14 § 13). Inom SFL ses genitivattribut (t.ex. *my father's*, *the day before yesterday's paper*) som possessiva deiktiska element som består av inbäddade nominalgrupper. De specificerar vilken kategori eller underkategori av referenter som nominalgruppen avser. Genitivattribut har med andra ord en specificerande funktion. (Halliday & Matthiessen 2004:312–314, 320.) Ett exempel på detta är svsv. *årets inkomstdeklaration* där attributet *årets* specificerar vilken inkomstdeklaration det handlar om.

Som framgått av tabell 2 ovan är skillnaden i frekvens vid nominalgrupper med genitivattribut mellan textgrupperna liten (frekvensen per 100

⁶ För tydlighetens skull ges de finska exempel som består av nominalgrupper i nominativ, även om en del av grupperna används i kasusböjd form i materialet.

ord 0,9 i den finlandssvenska textgruppen och 0,7 i den sverigesvenska textgruppen). Det förekommer endast ett belägg på flera genitivattribut i rad i hela materialet (svsv. *Sveriges domstolars webbplats*). Possessiva pronomen och genitivformer av personliga pronomen är vanligare än genitivattribut som framförställda attribut. De kan kombineras med genitiv i båda delmaterialen, till exempel fisv. *din makes eller makas inkomster* (fi. *puolisosi tulot*; make-GEN inkomst-PL) och svsv. *din makes tilläggs pension*. Genitivattribut är sålunda förhållandevis sällsynta i båda delmaterialen, även om det är något vanligare i de finlandssvenska texterna.

I det stickprov jag gjort motsvaras de flesta finlandssvenska nominalgrupperna med genitivattribut (85,36 %) av nominalgrupper med genitivattribut i de finska texterna. Exempel på detta är fisv. *FPA:s pensioner* (fi. *Kelan eläkkeet*; FPA-GEN pension-PL) och fisv. *garantipensionens belopp* (fi. *takuueläkkeen määrä*; garantipension-GEN belopp). Nominalgrupper med subjektiv genitiv, exempelvis fisv. *de olika inrättningarnas beslut* (fi. *eri laitosten päätökset*; olika inrättning-PL-GEN beslut-PL) och svsv. *Pensionsmyndighetens beslut*, förekommer i båda textgrupperna. Objektiv genitiv förekommer endast i de finlandssvenska texterna (totalt 5 belägg), normalt med direkt motsvarighet i den finska originaltexten, vilket illustreras i exempel 6–7. I exemplen har jag kursiverat den eller de delar av exemplet som diskuteras.

- (6) fisv. utgifterna för *inkomstens förvärvande*
(fi. *tulonhankkimiskulut*, sammansättning med objektiv genitiv i förledet:
inkomst-GEN+förvärvande+kostnad-PL)
- (7) fisv. *folkpensionens beskattning*
(fi. *kansaneläkkeen verotus*, folkpension-GEN beskattning)

Exempel 8 visar däremot ett fall där objektiv genitiv i det finlandssvenska uttrycket inte motsvaras av objektiv genitiv i det motsvarande finska uttrycket.

- (8) fisv. Du anses svara för försörjningen av ditt barn, om du bidrar till *barnets försörjning* med minst underhållsstödets belopp (147,96 euro/månad), [...].
(fi. Muualla asuvan lapsesi toimeentulosta huolehtiminen tarkoittaa, että osallistut *lapsen toimeentuloon* (barnet-GEN + utkomst-ILL⁷, 'barnets utkomst') vähintään elatustuen verran (147,96 e/kk), [...].)

Den objektiva genitiven med substantivet *barnets* i exempel 8 ('någon försörjer barnet') motsvaras av subjektiv genitiv med ett annat verbalsubstantiv

⁷ Kasusformen illativ.

i den finska texten. Bruket av objektiv genitiv i de finlandssvenska texterna beror således inte alltid på en motsvarande struktur i den finska texten, även om detta antagligen är fallet vid de flesta uttryck med objektiv genitiv. Enligt SLAF (2010:98) är objektiv genitiv möjlig i svenska i fall där huvudordet syftar på något bekant och utgör utgångspunkten för frasen. Om man analyserar *barnets försörjning* i exempel 7 utifrån detta perspektiv konstruerar uttrycket det som bekant att ett barn alltid försörjs av någon annan. Överlag är objektiv genitiv emellertid sällsynt i det finlandssvenska materialet.

Sammanfattningsvis är nominalgrupper med genitivattribut något vanligare i de finlandssvenska texterna, men skillnaden i frekvens är inte stor. En klar majoritet av de finlandssvenska nominalgrupperna med genitivattribut har motsvarigheter i de finska texterna. Den högre frekvensen av genitivattribut i de finlandssvenska texterna kan således bero på påverkan från finskan. Objektiv genitiv förekommer endast i de finlandssvenska texterna, vilket i princip kan ses som påverkan från finskan. I jämförelse med de andra typerna av komplexa nominalgrupper är nominalgrupper med genitivattribut emellertid relativt sällsynta i både den finlandssvenska och sverigesvenska textgruppen.

I stället för attribut med s-genitiv rekommenderar den finlandssvenska språkvården att finska genitivattribut ofta kan översättas med prepositionsuttryck (Reuter 2006:27) eller mer allmänt med en omskrivning: med till exempel prepositionsattribut, sammansättning eller *att*-sats (SLAF 2010:98). Som Lassus (2010:117) har noterat kan språkvårdens rekommendation om att finska genitivattribut kan översättas med prepositionsuttryck möjligen leda till en frekvent användning av prepositionsuttryck i finlandssvensk sakprosa. I följande avsnitt jämför jag därför förekomsten av nominalgrupper med prepositionsattribut i de två svenska textgrupperna.

7.2 Nominalgrupper med prepositionsattribut

Nominalgrupper med prepositionsattribut har ett substantiv som huvudord och ett eller flera efterställda prepositionsattribut som innehåller substantiv som bestämning. Exempel på detta är *fisv. förhöjning av arbetspension för tid av studier eller barnavård* (fi. *työeläkkeen korotus opiskelun tai lastenhoidon ajalta*; arbetspension-GEN höjning studium-GEN eller barnavård-GEN tid-ABL) och *svsv. beräkning av underlaget till den allmänna pensionen*. Prepositionsattribut består av prepositionsfraser som är placerade efter huvudordet i en nominalgrupp (SAG 3:14 § 55), till exempel *i hemlandet* i *fisv. resor i hemlandet* (fi. *kotimaan matkat*; hemlandet-GEN resa-PL). Nominalgrupper med prepositionsattribut som innehåller ett infinit verb eller

en inbäddad sats, till exempel *fisv. svårigheter med att fylla i blanketten* och *fisv. information om hur du ansöker om pension*, lämnas utanför analysen eftersom de med större sannolikhet realiserar betydelser på ett kongruent sätt och därmed inte utgör grammatiska metaforer.

Enligt SAG (3:14 § 55) avgörs betydelsen hos prepositionsattribut av det aktuella huvudordet. Inom SFL betecknas prepositionsattribut (t.ex. *the children in blue hats*) som inbäddade prepositionsfraser (Halliday & Matthiessen 2004:323–324). Enligt Halliday och Matthiessen (2004:311) är prepositionsfraser annorlunda än nominalgrupper: ”whereas a group is an expansion of a word, a phrase is a contraction of a clause”. Efterställda prepositionsattribut har en karaktäriserande funktion: de beskriver den referent som nominalgruppens huvudord syftar på i förhållande till en process som referenten deltar i (Halliday & Matthiessen 2004:324). Ett exempel på detta är *fisv. bostadsbidrag för pensionstagare*, där huvudordet *bostadsbidrag* utgör en deltagare i processen ’pensionstagare får bostadsbidrag’. I det följande diskuterar jag förekomsten av nominalgrupper med prepositionsattribut i materialet.

Som tabell 2 ovan visar finns det en starkare tendens att använda nominalgrupper med prepositionsattribut i det finlandssvenska materialet (frekvens per 100 ord *fisv.* 4,3, *svsv.* 2,9). En möjlig orsak till den högre frekvensen är att nominalgrupper med genitivattribut i de finska texterna har lösts upp med nominalgrupper med prepositionsattribut i de finlandssvenska texterna (jfr Lassus 2010:117). I det stickprov jag gjort motsvaras ungefär hälften (47,2 %) av de finlandssvenska nominalgrupperna med prepositionsattribut av nominalgrupper med genitivattribut i de finska texterna, till exempel *förutsättningarna för beviljande av arbetslöshetspension*, *fi. työttömyyseläkkeen myöntämisen perusteet* (arbetslöshetspensionen-GEN beviljande-GEN förutsättning-PL). Det är således möjligt att den högre frekvensen av nominalgrupper med prepositionsattribut åtminstone delvis beror på att finska genitivattribut översätts med prepositionsattribut i de finlandssvenska texterna. Även om min analys inte utgår från hur finska genitivattribut överlag översätts till svenska syns språkvårdens rekommendation om hur finskans genitivattribut kan översättas till svenska (se Reuter 2006:27) i stickprovet.

Exempel på andra attribut i de finska texterna som har översatts med prepositionsattribut i de finlandssvenska texterna är attribut i lokalkasus (*fisv. folkpension från Finland*, *fi. kansaneläke Suomesta*, folkpension Finland-ELA) och sammansättningar (*fisv. ansökan om ålderspension*, *fi. vanhuuseläkehakemus*, ålderspension+ansökan). De allra flesta nominalgrupperna med prepositionsattribut (88,0 %) i de finlandssvenska texterna motsvaras dock av någon typ av nominalgrupp i de finska originaltexterna. Det verkar

således finnas en tendens till att nominalgrupper i de finska texterna översätts med nominalgrupper i de finlandssvenska texterna, vilket bevarar den nominala stilen. Stickprovet visar emellertid också att nominalgrupper med prepositionsattribut i de finlandssvenska texterna inte alltid motsvaras av genitivattribut eller nominalgrupper i de finska texterna. I exempel 9 motsvaras den kursiverade nominalgruppen med ett prepositionsattribut av en sats i passiv i de finska texterna.

- (9) fisv. Under tillfällig vistelse utomlands som varar kortare tid än ett år löper *utbetalningen av FPA:s pensioner* normalt.
 (fi. Tilapäisen eli alle vuoden pituisen ulkomaillaolon ajalta *Kelan eläkkeet maksetaan* normaalisti; FPA-GEN pension-PL utbetala-PASS, 'FPA:s pensioner utbetalas')

Eftersom nominalgrupper med prepositionsattribut är en vanlig struktur i svenska, är det förväntat att de förekommer i de finlandssvenska texterna även utan motsvarigheter i de finska texterna. Som vid nominalgrupper med genitivattribut går det däremot att anta att den högre frekvensen av nominalgrupper med prepositionsattribut kan bero på påverkan från finskan.

Den tredje strukturen som jag undersökt för att kunna förklara den högre frekvensen av substantiv i de finlandssvenska texterna är nominalgrupper med samordning, vilka diskuteras i följande avsnitt.

7.3 Nominalgrupper med samordning

I nominalgrupper med samordning kombineras ett element inom nominalgruppen, till exempel ett substantiv, med ett annat element så att elementen har en likvärdig status inom gruppen. En nominalgrupp med samordning har i princip samma funktion som ett av de samordnade elementen inom gruppen. (Halliday & Matthiessen 2004:489.) I denna artikel fokuserar jag på två typer av komplexa nominalgrupper med samordning: komplexa nominalgrupper med *additiv* samordning som uttrycks med *och* eller *samt* och *disjunktiv* samordning som uttrycks med *eller* (SAG 4:42 § 2, 4). Andra typer av samordning inom nominalgrupper, exempelvis grafisk samordning med hjälp av punktuppställningar men utan lexikal markering, beaktas inte som samordning. Nominalgrupper med samordning kan ingå i andra nominalgrupper med samordning, t.ex: fisv. [[[*din makes eller makas*] *inkomster och förmögenhet*] *samt era gemensamma boendeutgifter*].

Samordning är enligt SAG (4:42 § 1) "ett sätt att mångfaldiga ett element i den språkliga strukturen utan att denna i övrigt förändras". Samordning skapar sålunda komplexitet inom en nominalgrupp (Halliday & Matthiessen

2004:486). Den semantiska funktionen för denna typ av utvidgning är att lägga till information (Halliday & Matthiessen 2004:491). Detta illustreras i exempel 10–13.

- (10) fisv. *Garantipension och bostadsbidrag* betalas inte utomlands annat än under tillfällig vistelse i utlandet.
(fi. *Takuueläkettä ja asumistukea* (garantipension-PAR⁸ och bostadsbidrag-PAR) ei makseta ulkomaille muun kuin tilapäisen oleskelun aikana.)
- (11) fisv. *Eventuella förändringar i dina personuppgifter samt ändrat kontonummer* kan du anmäla via e-tjänsten.
(fi. *Henkilötietojen muutoksista sekä muuttuneesta tilinumerosta* (personuppgift-PL-GEN ändring-PL-ELA samt ändrad-ELA kontonummer-ELA) voit ilmoittaa asiointipalvelussa.)
- (12) svsv. *Din barnpension, omställningspension eller änkepension* får du behålla oavsett vilket land du flyttar till.
- (13) svsv. Om den kollektiva konsolideringsnivån är 100 procent betyder det att *tillgångarna och skulderna* är lika stora

Såsom tabell 2 visat är tendensen till nominalgrupper med samordning likaså starkare i de finlandssvenska texterna (frekvens per 100 ord: fisv. 2,9, svsv. 1,5). Nominalgrupperna med samordning har ofta som syfte att ge information som gäller så många potentiella läsare som möjligt, vilket illustreras i exempel 14.

- (14) fisv. Om du bor ensam, inverkar *dina egna inkomster, din förmögenhet och dina boendeutgifter* på bostadsbidraget. Om du bor tillsammans med *din make eller maka*, påverkas bostadsbidraget också av *din makes eller makas inkomster och förmögenhet samt era gemensamma boendeutgifter*.
(fi. Jos asut yksin, asumistukeen vaikuttavat *omat tulosi, omaisuutesi ja asumismenosi* (egen-PL inkomst-PL-POS⁹, förmögenhet-POS och boendeutgift-PL-POS). Jos sinulla on puoliso, asumistukeen vaikuttavat myös *puolisosi tulot ja omaisuus sekä yhteiset asumismenonne* (make/maka-POS inkomst-PL och förmögenhet samt gemensam-PL boendeutgift-PL-POS).)

Som exempel 14 visar kan samordning användas bland annat för att beskriva ett flertal faktorer som påverkar hur mycket bidrag man kan få. Samordningen skapar kategorier av verkligheten och ger ett intryck av exakthet och tillförlitlighet, vilket är typiskt för institutionella texter åtminstone i Finland (Hiidenmaa 2000:51). Eftersom samordningen inom nominalgrupper inte

⁸ Kasusformen partitiv.

⁹ Possessivsuffix.

förorsakar ändringar i satsens övriga struktur, kan satsstrukturen förbli enkel, även om satsen blir lexikalt tät. Detta illustreras i exempel 15.

- (15) *fi. Staten och kommunerna ordnar hälso- och sjukvård samt hemservice, boendeservice och institutionsvård.*
(*fi. Valtio ja kunnat (staten och kommun-PL) järjestävät terveyden- ja sairaanhoitoa sekä kotipalveluita, asumispalveluita ja laitoshoidoa.*
(hälso- och sjukvård-PAR samt hemservice-PL-PAR, boendeservice-PL-PAR och institutionsvård-PAR).)

Exempel 15 har samma struktur som satsen *Staten ordnar hälsovård*, men genom att nominalgrupperna utvidgas med samordning blir den lexikala tätheten i satsen högre. Samordningen ökar antalet deltagare i den process som beskrivs: både vem som ordnar något och det som ordnas i exempel 15.

Stickprovet på motsvarande nominalgrupper på finska visar att de allra flesta finlandssvenska nominalgrupperna med samordning (91,6 %) motsvaras av nominalgrupper med samordning i de finska texterna. De samordnade elementen i de finlandssvenska och finska texterna är ofta identiska (*fi. dina övriga pensioner och ersättningar*, *fi. muut eläkkeesi ja korvauksesi* övrig-PI pension-PL-POS och ersättning-PL-POS) eller delvis identiska (*fi. efterlevande make, maka och barn*, *fi. leski ja lapsi* 'änka/änkling och barn'). De flesta undantagen beror på att det finska ordet är könsneutralt medan det svenska uttrycket inte är det, till exempel *fi. make eller maka* (*fi. puoliso* 'make/maka'). Det enda fallet i stickprovet som inte kan förklaras med könsneutralitet i det finska uttrycket är *fi. Arbete och arbetslöshetspension*, *fi. Työnteke työttömyyseläkkeellä*; arbete arbetslöshetspension-ADE¹⁰ 'Arbete på arbetslöshetspension'). Samordning kan sålunda tolkas som en textuell struktur som är gemensam för de finlandssvenska och finska texterna.

Sammanfattningsvis är de undersökta komplexa nominalgrupper vanligare i de finlandssvenska texterna än i de sverigesvenska texterna. Stickproven visar också att de finlandssvenska komplexa nominalgrupperna oftast har motsvarigheter i de finska texterna. Det verkar således som om finskans starkare tendens till nominala strukturer leder till en motsvarande tendens i de finlandssvenska texterna. Sättet att skapa och organisera betydelser med hjälp av nominalgrupper leder till statiska, lexikalt täta texter (jfr Halliday 1998:197, 207). I följande avsnitt undersöker jag om det systemisk-funktionella begreppet grammatisk metafor kan belysa den starkare tendensen till komplexa nominalgrupper i de finlandssvenska texterna.

¹⁰ Kasusformen adessiv.

8. Analys av grammatiska metaforer

Som ovan framgått innebär grammatiska metaforer en förändring av den grammatiska kategorin, inte av betydelsen (Halliday 1998:191). Det finns emellertid ingen tydlig gräns mellan kongruenta och inkongruenta former, utan främst ett kontinuum (Halliday 1985:327, Edling 2006:52, Magnusson 2011:45). Därför är det relevant att redogöra för vilka typer av grammatiska metaforer som analyseras i denna artikel. Som ovan konstaterades fokuserar jag endast på grammatiska metaforer som är nominaliseringar av processbetydelser. Dessa innebär en övergång från ett verb till ett substantiv, d.v.s. från en process till ett ting, till exempel *uppskatta* > *uppskattning*. Därtill krävs det att det finns ett motsvarande verb med ungefär samma betydelse som nominaliseringen, till exempel *betala* > *betalning*. Nominaliseringar med förled som inte hör till verbstammen, såsom *dra av* > *avdrag*, beaktas också i analysen. (Jfr Magnusson 2011:92.) Nominaliseringar som ingår i sammansättningar (t.ex. *bidrag* i fisv. *vårdbidrag* samt *tillägg* i svsv. *bostadstillägg*) beaktas emellertid inte här som grammatiska metaforer. Även om de har sitt ursprung i grammatiska metaforer, är betydelsen inte enbart beroende av förändring av ordklass (t.ex. *lägga till* > *tillägg*), utan också av bland annat förledet (t.ex. *bostads-*). Det är därför svårare att konstruera en kongruent betydelse för sammansatta former av detta slag. (För en mer omfattande diskussion om avgränsning av grammatiska metaforer se till exempel Magnusson (2010:91–102).)

I denna artikel fokuserar jag på förekomsten och frekvensen av nominaliseringar. Det är emellertid inte möjligt att undersöka till exempel nominaliseringarnas struktur mer i detalj. Tabell 3 visar antalet och andelen nominalgrupper som innehåller minst en nominalisering i de undersökta textgrupperna.

Tabell 3. Komplexa nominalgrupper som innehåller minst en nominalisering

	Fisv. texter		Svsv. texter	
	Antal	%	Antal	%
Nominalgrupper med genitivattribut	22	29,0	6	10,3
Nominalgrupper med prepositionsattribut	116	33,4	71	30,6
Nominalgrupper med samordning	56	23,7	15	12,6

Som tabell 3 visar är tendensen till nominaliseringar något starkare i de finlandssvenska texterna i både antalet och andelen av komplexa nominalgrupper som innehåller nominaliseringar. Förutom nominalgrupper med prepositionsattribut är skillnaderna mellan delmaterialen statistiskt signifikant.

ta.¹¹ Skillnaden är minst vad gäller nominalgrupper med prepositionsattribut, men även i denna kategori är nominaliseringar något vanligare i de finlandssvenska texterna.

Exempel på nominaliseringar i nominalgrupper med genitiv- och prepositionsattribut presenteras i exempel 16–18.

- (16) fisv. Om *utbetalningen av pension* avbryts för kortare tid än ett år t.ex. på grund av *pensionstagarens arbete* kan pensionen börja på nytt efter att personen meddelat att arbetet upphört.
- (17) svsv. Skulle du senare inte vara nöjd med *förvaltningsrättens beslut*, kan du överklaga till kammarrätten och i sista hand till Regeringsrätten.
- (18) svsv. När inkomsterna är kända efter taxeringen registreras varje persons avgift som en pensionsrätt, vilket innebär *en insättning av ett fiktivt belopp*.

När huvudordet i en nominalgrupp med genitiv- eller prepositionsattribut är en nominalisering, d.v.s. en process, kan genitiv- eller prepositionsattributet uttrycka deltagare, dem som deltar i processerna. Exempelvis *pensionstagaren* i exempel 16 ingår i processen 'pensionstagaren arbetar' och *förvaltningsrätten* i exempel 17 i processen 'förvaltningsrätten beslutar'. *Pension* i exempel 16 och *ett fiktivt belopp* i exempel 18 ingår däremot i processerna 'någon betalar ut pension' och 'någon sätter in ett fiktivt belopp'. De två senare fallen illustrerar bortfall av deltagare: det framgår inte vem som står för handlingen. Detta kan exempelvis bero på att det för dem som skriver och bearbetar texterna är självklart vem aktören är (Magnusson 2011:55). Genom att en del av det semantiska innehållet blir underförstått kan ett frekvent bruk av nominaliseringar emellertid bidra till ett vagt och abstrakt språkbruk (jfr Halliday 1998:226).

Exempel på nominalgrupper med samordning som innehåller nominaliseringar presenteras i exempel 19–21.

- (19) fisv. Ärenden i anslutning till nedsatt arbetsförmåga, *rehabilitering* och *ansökan om sjukpension* kräver ofta ingående *utredningar*, läkarutlåtanden och *prövning*.
- (20) fisv. *Anmälan om ändringar och stödets upphörande* (rubrik)

¹¹ Signifikansprövningen ger följande resultat:

Nominalgrupper med genitivattribut: $\chi^2=6,89$, $df=1$, $p=0,009$.

Nominalgrupper med prepositionsattribut: $\chi^2=0,56$, $df=1$, $p=0,476$.

Nominalgrupper med samordning: $\chi^2=6,12$, $df=1$, $p=0,013$.

- (21) svsv. Pensionsmyndigheten utnyttjar en handelskredit så att *köp och sälj* kan genomföras samtidigt.

Såsom exemplen illustrerar ökar samordningen av nominaliseringar den lexikala tätheten inom nominalgrupper.

För att kunna diskutera finskans inverkan på nominaliseringar i de finlandssvenska texterna har jag undersökt om det förekommer motsvarande nominaliseringar i de finska originaltexterna. Majoriteten av de finlandssvenska nominaliseringarna i beläggen motsvaras av liknande nominaliseringar i de finska texterna. 92,0 % av nominalgrupper med genitivattribut som har minst en nominalisering, 80,5 % av nominalgrupper med prepositionsattribut som har minst en nominalisering och 89,3 % av nominalgrupper med samordning som har minst en nominalisering motsvaras av nominalgrupper med liknande nominaliseringar i de finska texterna. Nominaliseringar i de finlandssvenska texterna motsvaras således oftast av liknande strukturer i de finska texterna. Detta illustreras i exempel 22–23 som är identiska med exempel 19 och 20 ovan.

- (22) fisv. Ärenden i anslutning till nedsatt arbetsförmåga, *rehabilitering* och *ansökan om sjukpension* kräver ofta ingående *utredningar*, läkarutlåtanden och *prövning*.
(fi. Työkyvyn heikentymiseen, *kuntoutukseen* (rehabilitering-ILL) ja *työkyvyttömyyseläkkeen hakemiseen* (sjukpension-GEN ansökning-ILL) liittyvät asiat vaativat usein perusteellisia *selvityksiä* (utredning-PL-PAR), lääkärinlausuntoja ja *harkintaa* (prövning-PAR).)
- (23) Anmälan om ändringar och stödets upphörande
(fi. *Muutoksista ilmoittaminen ja tuen loppuminen*;
ändring-PL-ELA anmälning och stöd-GEN upphörande)

De finlandssvenska nominaliseringarna har emellertid inte alltid motsvarigheter i form av nominaliseringar i de finska texterna. Detta illustreras i exempel 24 där det inte finns en motsvarande nominalisering i den finska texten.

- (24) fisv. Om *utbetalningen av pension* avbryts för kortare tid än ett år t.ex. på grund av pensionstagarens arbete [...].
(fi. Jos *eläke keskeytetään* (pension avbryta-PASS, 'pensionen avbryts') alle vuodeksi esimerkiksi eläkkeensaajan työskentelyn perusteella [...].)

Nominaliseringar är produktiva resurser i språket, vilket innebär att de kan förekomma i de finlandssvenska texterna också utan direkta motsvarigheter i de finska texterna. Finskan kan emellertid påverka de finlandssvenska tex-

terna på så sätt att dessa resurser utnyttjas oftare än i de sverigesvenska texterna.

Sammanfattningsvis förekommer det flera nominaliseringar i de komplexa nominalgrupperna i de finlandssvenska än i de sverigesvenska texterna. Såsom Pettersson (2012:179) konstaterar är det möjligt att grammatiska metaforer i originaltexten uttrycks med kongruenta former i den översatta texten. Mina resultat visar emellertid att det kan förekomma många grammatiska metaforer även i översatta texter. Begreppet grammatisk metafor förklarar åtminstone dels den starkare tendensen till nominala strukturer i de finlandssvenska texterna. En större del av substantiven i de finlandssvenska komplexa nominalgrupperna uttrycker sådana betydelser som i ett kongruent språkbruk uttrycks med verb. I följande avsnitt sammanfattar och diskuterar jag undersökningens resultat.

9. Sammanfattande diskussion

Som analysen visat förekommer det liknande strukturer i de undersökta finlandssvenska och sverigesvenska texterna. Skillnaderna mellan delmaterialen handlar således främst om att en del av strukturerna förekommer i olika utsträckning i dem. Andelen substantiv är betydligt högre i den finlandssvenska textgruppen. Den detaljerade analysen har visat att nominalgrupper med genitivattribut, prepositionsattribut respektive samordning är vanligare i de finlandssvenska än i de sverigesvenska texterna. Komplexa nominalgrupper med fler än ett substantiv utgör således en mer central resurs för att skapa och organisera betydelser i de finlandssvenska texterna än i de sverigesvenska texterna. Denna tendens till nominala strukturer innebär att de finlandssvenska texterna är mer statiska och lexikalt täta än de sverigesvenska texterna.

Det finns också en starkare tendens till nominaliseringar av processbetydelser i komplexa nominalgrupper i de finlandssvenska texterna. Nominaliseringar av processbetydelser är en form av grammatisk metafor och de uttrycker betydelser som i ett kongruent språkbruk uttrycks med satser (jfr Halliday & Matthiessen 2004:640). Eftersom det i den sverigesvenska textgruppen förekommer något fler satser och färre substantiv, är det möjligt att anta att de sverigesvenska texterna i högre grad uttrycker betydelser på ett kongruent sätt. En del av sådana betydelser som i de sverigesvenska texterna uttrycks med satser uttrycks sålunda med nominaliseringar i de finlandssvenska texterna. Förutom andelen nominaliseringar är andelen passiva satser likaså något högre i den finlandssvenska textgruppen (ca 17 % av samtliga satser) än i den sverigesvenska textgruppen (ca 14 % av samtliga sat-

ser)¹². Det finns sålunda fler tecken på att ett inkongruent språkbruk är något vanligare i de finlandssvenska texterna än i de sverigesvenska texterna. En starkare tendens till inkongruent språkbruk kan därmed utgöra en orsak till att myndighetstexter i Finland ur ett sverigesvenskt perspektiv kan upplevas som mer formella eller svårlästa än motsvarande texter i Sverige (jfr Hanell 2011:61–66).

Ur ett interpersonellt perspektiv finns det större distans mellan kommunikationsparterna vid grammatiska metaforer än i kongruent språkbruk (Eggings et al. 1993:92, citerat i Edling 2006:49). I och med att både nominaliseringar i komplexa nominalgrupper och passiv är något vanligare i de finlandssvenska texterna kan distansen mellan kommunikationsparterna således vara större i dem än i de sverigesvenska texterna. Den huvudsakliga mottagargruppen för finlandssvenska myndighetstexter är emellertid finlandssvenskar. Även om den ideologiska utgångspunkten för finlandssvenskan är att den inte får fjärma sig från svenskan i Sverige har det offentliga språket i Finland inte informaliserats på samma sätt som i Sverige (jfr Lassus 2010a:50). Finlandssvenskar är således eventuellt mer vana vid ett mer formellt och distanserat språkbruk än svenskar, och kan till och med förvänta sig det i offentliga sammanhang, vilket kunde undersökas vidare.

Olikheterna mellan finlandssvenskt och sverigesvenskt språkbruk kan generellt sett förklaras med två faktorer. Dels har finlandssvenskan en perifer ställning inom det svenska språkområdet och påverkas inte av alla ändringar i språkområdets centrum i Sverige. Dels sker det förändringar inom finlandssvenskan varav några, men inte nödvändigtvis alla, kan antas bero på språkkontakt med finskan (Martola 2007:295). Komplexa nominalgrupper, som är nominala strukturer, är vanligare i de finlandssvenska texterna. De undersökta finlandssvenska texterna uppvisar således en tendens till nominala strukturer som också är typisk för finskan (jfr Sundman 1993:187). De jämförelser med finska som jag gjort visar att de undersökta strukturerna i de finlandssvenska texterna till stor del motsvaras av liknande strukturer i de finska originaltexterna, medan de också förekommer i de finlandssvenska texterna utan liknande strukturer i de finska texterna. Det går att anta att den högre frekvensen av de undersökta strukturerna i de finlandssvenska texterna åtminstone delvis beror på påverkan från finskan. Det är emellertid problematiskt att avgöra exakt vilka drag i de finlandssvenska texterna som beror på påverkan från finskan. Nominalgrupper med samordning verkar vara en gemensam textuell struktur för de finlandssvenska och finska texterna. En del av skillnaderna mellan de finlandssvenska och sverigesvenska texterna kunde således också förklaras med att de finlandssvenska texterna

¹² Skillnaden är emellertid inte statistiskt signifikant ($\chi^2=3,25$, $df=1$, $p=0,072$). Antalen aktiva och passiva verb framgår av tabell 1.

uppvisar drag som är förankrade i den situations- och kulturkontext som är specifik för de finska och finlandssvenska texterna, oberoende av språket.

Undersökningens resultat påverkas antagligen av att det finlandssvenska materialet för undersökningen består av översättningar från finska. Det är således oklart i vilken mån tendensen till nominala strukturer påverkas av den specifika kontexten, av att finlandssvenskan generellt påverkas av finskan och av att de undersökta finlandssvenska texterna är översatta från finska. Det vore således viktigt att undersöka om det förekommer en liknande tendens till nominala strukturer i andra typer av finlandssvenska texter: texter som inte är översatta och texter som hör till andra genrer. Därtill vore det värdefullt att undersöka både finska originaltexter och översättningsprocesser och -praktiker vid myndigheter i Finland mer i detalj. Eftersom majoriteten av de myndighetstexter som finlandssvenska läsare möter i sin vardag är översatta är det viktigt att få kunskap om finlandssvenska översättningar.

Som en avslutning vill jag lyfta fram att de undersökta strukturerna ofta förekommer tillsammans med varandra särskilt i de finlandssvenska texterna. Även om det också förekommer komplexa nominalgrupper i de sverigesvenska texterna, är de inte lika frekventa som i de finlandssvenska texterna. Exempel 25–26, som har hämtats ur det finlandssvenska materialet, illustrerar samförekomsten av de undersökta strukturerna.

- (25) fisv. [Arbetsinkomsterna och företagariinkomsterna] inverkar emellertid på [[utbetalningen av arbetslöshetspension], [bostadsbidraget för pensionstagare] och [beskattningen av pensionerna]].
- (26) fisv. [Folkpensionen, barnförhöjningen, fronttilläggen och [vårdbidraget för pensionstagare]] justeras utan ansökan årligen i januari med folkpensionsindexet för att motsvara [ökningen av levnadskostnaderna].

Exempel 25–26 innehåller få finita verb och den grammatiska strukturen är enkel. Komplexa nominalgrupper (bl.a. *utbetalningen av arbetslöshetspension*, *bostadsbidraget för pensionstagare*, *beskattningen av pensionerna*, *vårdbidraget för pensionstagare*) är en central resurs för att skapa och organisera betydelse i båda exemplen. Nominaliseringarna i exemplen uttrycker sådana betydelser inom nominalgrupper som i ett kongruent språkbruk kunde uttryckas med satser, till exempel *arbetslöshetspension utbetalas*, *pensionerna beskattas*, *levnadskostnaderna ökar*. Att nominalgrupperna utvidgats med samordning innebär dessutom att det ingår många deltagare i de processer som beskrivs. Dessa deltagare är emellertid inte konkreta aktörer, vilket innebär att exemplen också är relativt abstrakta. Samförekomsten av

de undersökta strukturerna bidrar således till att exemplen är lexikalt täta: de innehåller mycket information.

Den högre frekvensen och samförekomsten av komplexa nominalgrupper och nominaliseringar anknyter till hur de finlandssvenska texterna konstruerar den verklighet och den verksamhet som beskrivs i dem. De finlandssvenska texterna ger mycket omfattande och heltäckande information i en relativt kort och koncis form, d.v.s. konstruerar verkligheten utifrån ett specialiserat perspektiv. Texterna kan således vara något svårgenomträngliga för den som inte är insatt i den värld som texterna beskriver.

Litteratur

- Edling, Agnes. 2006. Abstraction and authority in textbooks. The textual paths towards specialized language. *Studia Linguistica Upsaliensia* 2. Uppsala: Acta Universitatis Upsaliensis.
- Eggs, Suzanne, Wignell, Peter och Martin, James R. 1993. *The Discourse of History: Distancing the Recoverable Past*. I: Ghadessy, Mohsen (ed.), *Register Analysis. Theory and Practice*. London/NewYork: Pinter Publishers. Citerat i Edling, Agnes. 2006:49.
- Finlands grundlag 11.6.1999/731.
- Finnäs, Fjalar. 2010. *Finlandssvenskarna 2009. En statistisk rapport*. Svenska Finlands folkting. http://www.folktinget.fi/Site/Widget/Editor/137/files/folktinget_fisverapp_2009.pdf. Hämtad 30.5.2013.
- FPA = Folkpensionsanstalten. 2013. Svar till enkät utarbetad av E. Tolvanen.
- Halliday, M.A.K. 1985. *An Introduction to Functional Grammar*. London: Arnold.
- Halliday, M.A.K. 1998. Things and relations. Regrammaticising experience as technical knowledge. I: Martin, J.R. och Veel, Robert. *Reading Science. Critical and functional perspectives on discourses of science*. London: Routledge. S. 185–235.
- Halliday, M.A.K., revised by Matthiessen, Christian M.I.M. 2004. *An Introduction to Functional Grammar*. 3rd edition. London: Arnold.
- Hanell, Linnea. 2011. Det går hårt. Finlandssvenska ur ett sverigesvenskt perspektiv. Med kommentar av Catharina Grünbaum. *Magma-studie*. 2011:4. *Finlands svenska tankesmedja Magma*. http://www.magma.fi/images/stories/reports/ms1104_garhart.pdf. Hämtad 20.6.2011.
- Hiidenmaa, Pirjo. 2000. Poimintoja virkakielen rekisteristä. I: Heikkinen, Vesa, Hiidenmaa, Pirjo och Tiililä, Ulla. *Teksti työnä, virka kielenä*. Helsinki: Gaudeamus. S. 35–62.
- Holmberg, Per och Karlsson, Anna-Malin. 2006. *Grammatik med betydelse. En introduktion till funktionell grammatik. Ord och Stil. Språkvårdssamfundets skrifter* 37. Uppsala: Hallgren & Fallgren.
- af Hällström-Reijonen, Charlotta. 2012. *Finlandismer och språkvård från 1800-talet till i dag*. Helsingfors: Helsingfors universitet. <https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/28954/finlandi.pdf?sequence=1>. Hämtad 8.2.2012.
- Karlsson, Fred. 2009. *Finsk grammatik. 9. utökade och reviderade upplagan*. Helsingfors: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.

- Karvonen, Pirjo. 1995. Oppikirjateksti toimintana. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Toimituksia 632. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Klarspråk lönar sig. Klarspråksarbete i kommuner, landsting och statliga myndigheter. 2006. Ds 2006:10. Regeringskansliet, Justitiedepartementet. <http://www.government.se/sb/d/6154/a/64483>. Hämtad 20.10.2011.
- Landqvist, Hans. 2000. Författningssvenska. Strukturer i nutida svensk lagtext i Sverige och Finland. Nordistica Gothoburgensia 22. Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.
- Lassus, Jannika. 2010a. Betydelser i barnfamiljsbroschyrer. Systemisk-funktionell analys av den tänkta läsaren och institutionen. Helsingfors: Helsingfors universitet. <https://www.doria.fi/handle/10024/52550>. Hämtad 1.3.2010.
- Lassus, Jannika. 2010b. SFL och översättningsforskning. <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/24327?show=full&locale-attribute=fi>. Hämtad 24.6.2013.
- Magnusson, Ulrika. 2010. Om definitionen av grammatisk metafor. I: Falk, Cecilia, Nord, Andreas och Palm, Rune (red.), *Svenskans beskrivning 30. Förhandlingar vid Trettionde sammankomsten för svenskans beskrivning*, Stockholm den 10 och 11 oktober 2008. Stockholm: Stockholms universitet. S. 220–228.
- Magnusson, Ulrika. 2011. Skolspråk i utveckling. En- och flerspråkiga elevers bruk av grammatiska metaforer i senare skolår. Göteborgsstudier i nordisk språkvetenskap 17. Göteborg: Göteborgs universitet.
- Martola, Nina. 2007. Konstruktioner och valens. Verbfraser med *åt* i ett jämförande perspektiv. Nordica Helsingiensis 9. Institutionen för nordiska språk och nordisk litteratur. Helsingfors: Helsingfors universitet. <https://helda.helsinki.fi/handle/10138/19640>. Hämtad 21.5.2013.
- Mål i mun. Förslag till handlingsprogram för svenska språket. 2002. SOU 2002:27. <http://www.regeringen.se/sb/d/108/a/1443>. Hämtad 24.6.2013.
- Mårtensson, Eva. 1988. Den familjära myndigheten. Intimiseringen av det offentliga språket. I: Löfgren, Orvar (red.), *Hej, det är från försäkringskassan!* Informaliseringen av Sverige. Stockholm: Natur och Kultur. S. 105–127.
- Nordrum, Lene. 2007. English Lexical Nominalizations in a Norwegian-Swedish Contrastive Perspective. Göteborg University. <http://hdl.handle.net/2077/17181>. Hämtad 18.6.2013.
- Norrby, Catrin, Lindström, Jan, Wide, Camilla och Nilsson, Jenny. 2012. Finland-Swedish as a non-dominant variety of Swedish – extending the scope to pragmatic and interactional aspects. I: Muhr, Rudolph (ed.), *Non-dominant Varieties of Pluricentric Languages. Getting the Picture. In Memory of Michael Clyne. In Collaboration with Catrin Norrby, Leo Kretzenbacher, Carla Amorós*. Frankfurt am Main: Peter Lang, Internationaler Verlag der Wissenschaften. S. 49–62.
- Norrby, Catrin, Nilsson, Jenny och Nyblom, Heidi. 2007. Tilltalande tilltal? Om tilltalsklick i Finland och Sverige. Språk och stil 17. S. 5–29.
- Nyström, Catharina, Söderlundh, Hedda och Sörlin, Marie. (red.) 2012. Myndigheterna har ordet. Om kommunikation i skrift. Språkrådets skrifter 14. Språkrådet, Institutet för språk och folkminnen. Stockholm: Norstedts.
- Pettersson, Jonatan. 2012. Textforskningen och översättningarna. I: Karlsson, Anna-Malin och Svensson, Jan (red.), *Språk och stil. Tidskrift för svensk språkforskning. Tema Text. Ny Följd*. 221:1. S. 162–186.

- Pettersson, Thorleif och Nurmela, Sakari. 2007. Om olika sätt att möta en stor elefant. En jämförande studie av finländsk och svensk kultur. Kulturfonden för Sverige och Finland.
- Pitkänen, Antti J. 1983. Om bruket av genitiv i svenskan och finskan. I: Tiisala, Seija (utg.), Grammatiska kontraster. Problem i svensk grammatik i kontrastiv belysning. Suomen soveltavan kielitieteen yhdistyksen (AFinLa) julkaisuja. N:o 35. Helsingfors: Suomen soveltavan kielitieteen yhdistys AFinLa. S. 67–122.
- PM = Pensionsmyndigheten. 2013. Svar till enkät utarbetad av E. Tolvanen.
- Puskala, Jaana. 2010. Ska *haja-asutuksen jätevedet* alltid heta *glesbebyggelsens avloppsvatten* på svenska? Om återgivning av finskans genitivfraser på svenska. I: Björklund, Siv, Lönnroth, Harry och Pilke, Nina (red.), Svenskan i Finland 13. Publikationer från Vasa universitet. Rapporter 178. Vasa. S. 156–167.
- Reuter, Mikael. 2006. Översättning och språkriktighet. Version 2006. Helsingfors: Svensk Språktjänst AB.
- Reuter, Mikael. 2011. Passiv i finskan och svenskan. *Språkråd* 2011:1. S. 10–11.
- Saari, Mirja. 1995. ”Jo, nu kunde vi festa nog”. Synpunkter på svenskt språkbruk i Sverige och Finland. *Folkmålsstudier* 36. S. 75–108.
- SAG = Teleman, Ulf, Hellberg, Staffan & Andersson, Erik. 1999. Svenska Akademiens grammatik 1–4. Stockholm: Svenska Akademien.
- SLAF = Svenskt lagspråk i Finland. Utarbetat av statsrådets svenska språknämnd. 2010. Helsingfors: Statsrådets kansli.
- Sommardahl, Eivor. 2012. Klarspråk i kommunen – en skrivhandledning. Helsingfors: Finlands kommunförbund, Institutet för de inhemska språken.
- Språklag 2009:600.
- Sundman, Marketta. 1993. Nominalfrasens struktur i svenskan och finskan. I: Ivars, Ann-Marie, Lehti-Eklund, Hanna, Lilius, Pirkko, Londen Anne-Marie och Pipping-Solstrand, Helena (red.), Språk och social kontext. Meddelanden från institutionen för nordiska språk och nordisk litteratur vid Helsingfors universitet. Helsingfors. S. 169–190.
- Tandefelt, Marika. 1995. Finlands svenskar i det 20e seklet. Finlandssvensk rapport nr 30. Helsingfors: Svenska Finlands folkting.
- Tolvanen, Eveliina. 2010. Läsbarheten i två svenska myndighetsbroschyrer, en från Finland och en från Sverige. Avhandling pro gradu. Nordiska språk, Åbo universitet.
- Tolvanen Eveliina. 2012. Textens sändare och mottagare i myndighetsbroschyrer på svenska och finska i Finland och Sverige. I: Björklund, Siv, Lönnroth, Harry och Pilke, Nina (red.), Svenskan i Finland 13. Publikationer från Vasa universitet. Rapporter 178. Vasa. S. 214–226.
- Tolvanen, Eveliina. u.u. Informerande myndighetstexter på webben i ett kontrastivt perspektiv. I: Rodi-Risberg, Marinella och Eronen, Maria (red.), Haasteena näkökulma. XXXIII VAKKI symposium. 7.–8.2.2013. Vaasa, Finland. VAKKI publications n:o 2. Vasa universitet.
- VISK = Hakulinen, Auli, Vilkuna, Maria, Korhonen, Riitta, Koivisto, Vesa, Heinonen, Tarja Riitta och Alho, Irja. 2004. Iso suomen kielioppi. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. Internetupplagan. <http://scripta.kotus.fi/visk>.

Vehmas-Lehto, Inkeri. 2011. Lähtötekstin ja käänöksen suhde kvantitatiivisesta näkökulmasta. I: Immonen, Leena, Pakkala-Weckström, Mari och Vehmas-Lehto, Inkeri (red.), *Kääntämisen tekstilajit ja tekstilajien kääntäminen*. Finn Lectura, Helsinki. S. 29–50.